

W2499

17-3-69

26 OKT. 2001
Deze rubricering is
beëindigd na 5^e jr.

VERTROUWELIJK

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No. 2. 1969

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 2 - 1969

166

(Tijdvak 1-2-1969 t/m 28-2-1969)

I N H O U D

No. 948.702		Blz.
I.	<u>Communisme Internationaal</u>	
	Neo-stalinistische tendenzen in de Sowjet-Unie	1
II.	<u>Activiteiten van de Communistische Partij Nederland</u>	
	Toenadering tot Moskou	8
	De CPN en de herdenking van de Februaristaking	9
	De CPN op sociaal-economisch terrein	11
	Kort geding tegen CPN-statenlid	12
	De Waarheid en de onthullingen over de politionele acties	14
	De CPN en de gebeurtenissen in Suriname	15
	Demonstraties tegen afkondiging van de noodtoestand in Spanje	16
III.	<u>Activiteiten van de communistische frontorganisaties</u>	
	De zaak van de vriendschap met de Sowjet-Unie	18
	Dialogoog: van tweespraak naar tweespalt	19
IV.	<u>Andere groeperingen</u>	
	Nieuws uit de studentenbeweging	22
	Het tweede SBO-congres	24
	<u>Stakingsoverzicht januari/februari 1969</u>	25
	<u>Agenda</u>	26

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Neo-stalinistische tendenzen in de Sowjet-Unie

Sinds enige tijd is het duidelijk, dat in de Sowjet-Unie van bepaalde zijden gestreefd wordt naar een herwaardering van de figuur van Stalin. Met name sinds het 23e CPSU-congres (1966) zijn de neo-stalinisten in de aanval. Het wekt - terecht - in het Westen enige bezorgdheid, dat het naast de dogmatische politici de militaire leiders zijn die in deze campagne de boventoon voeren, hoewel men er oog voor heeft dat zij een eigen zaak te verdedigen hebben: de blaam die op Stalin geworpen is vanwege zijn misrekeningen en misslagen in de laatste maanden vóór en de eerste maanden na het uitbreken van de oorlog met Duitsland treft immers ook het Rode Leger. Dat zij zich door de rehabilitatie van de opperbevelhebber Stalin van deze blaam trachten te zuiveren is niet meer dan begrijpelijk. Toegegeven dat dit zo is, blijft het echter een bedenkelijk punt dat het leger zich op deze zaak stort onder omstandigheden waarin het toch al kleurloze regime van het tweemanschap Brezjnev-Kosygin tekenen van zwakte vertoont en de partij moeite heeft haar autoriteit te handhaven, buitenslands tegenover de "revisionisten van links en rechts", binnenslands tegenover bewuste elementen uit de intelligentsia. In een dergelijke situatie immers neigt een autocratisch regime ertoe, de teugels strakker aan te halen, hetgeen men inderdaad in de Sowjet-Unie ziet gebeuren, waar het fantasieloze dogmatisme weer hoogtij viert. Wanneer het militaire apparaat zich in deze ontwikkelingen brutaler manifesteert met zijn eigen gedachtensfeer - de eis van de bevoordeling van de zware industrie, het geloof in discipline, overzichtelijke toestanden, een straffe lijn - ontstaat een grimmig beeld waarin men het gevaar voor verdere ongelukken zonder veel moeite gewaar wordt.

De steelsgewijze de-chroestsjowisatie die al een paar jaar aan de gang is, gaat onmerkbaar over in een revaluatie van Stalin. In zekere zin is dit een onvermijdelijke ontwikkeling die op zich geen bezorgdheid hoeft te wekken: even onvermijdelijk zal eens ook weer een revaluatie van Chroestsjow aan de orde komen. Immers,

Lenin en Stalin en Chroestsjow hebben de geschiedenis van de Sowjet-Unie geschreven. Een land dat zich erop beroemt een wereld-historische missie te vervullen kan zulk een geschiedenis en zijn grote mannen niet blijven verloochenen. De Sowjet-Unie zal tenslotte met Stalin en Chroestsjow moeten klaarkomen.

Maar dit is een verwachting voor de langere termijn, wat een schrale troost is voor **het heden**.

De mythe van de globe

De zwartste dagen in de geschiedenis van het Rode Leger zijn die van de zomer van 1941 geweest. Door Stalin van zijn aanvoorders beroofd, slecht voorbereid, slecht opgesteld tegenover een over-machtige vijand werd het bij divisies tegelijk vernietigd, gevangen genomen en naar het achterland gejaagd.

Uiteraard had Stalin achteraf een sluitende "verklaring" voor deze rampzalige gebeurtenissen. Nadat hij namelijk vergeefs gepoogd had met Engeland en Frankrijk tot een anti-fascistische coalitie te komen en door de nood gedreven tenslotte een niet-aanvalsverdrag met Duitsland had gesloten om tijd te winnen voor de opbouw van zijn verdedigingssysteem, aldus deze verklaring, was hij toch nog op een onverwacht ogenblik door Hitler besprongen.

"Dat een gedeelte van ons grondgebied toch door de Duits-fascistische troepen werd bezet, is hoofdzakelijk te verklaren uit het feit dat de oorlog van het fascistische Duitsland tegen de Sowjet-Unie begon onder omstandigheden die gunstig waren voor de Duitse legers en ongunstig voor de onze. Het Duitse leger was in staat van oorlog en reeds geheel gemobiliseerd. De 170 divisies, door Duitsland tegen de Sowjet-Unie in het veld gebracht en langs de grenzen van de Sowjet-Unie geconcentreerd, bevonden zich in volledige staat van paraatheid en wachtten slechts op het sein van de aanval. De Sowjet-troepen daarentegen moesten nog worden gemobiliseerd en naar de grenzen overgebracht. Een niet geringe rol speelde daarbij het feit, dat het fascistische Duitsland onverwacht en verraderlijk het niet-aanvalsverdrag schond dat in 1939 tussen haar en de Sowjet-Unie gesloten was."

Stalin was een man die zich niet liet tegenspreken. Maar ook zonder dat iemand er destijds de vinger op durfde te leggen was het duidelijk dat het zwakke punt in zijn betoog was, dat het Rode Leger onbegrijpelijkerwijs niet paraat was. De schuld daarvan lag bij Stalin zelf die in een val van de Duitse inlichtingendienst

was gelopen en zijn onmisbare legeraanvoerders bij tientallen had laten liquideren of gevangen zetten omdat ze onbetrouwbaar zouden zijn, die bang was geweest de verdediging te organiseren om Hitler niet tot een aanval te provoceren en die alle inlichtingen over de Duitse oorlogsvoorbereiding (zelfs de datum 22 juni was hem door de spion Sorge uit Tokio gemeld) naast zich neer had gelegd.

Pas Chroestsjow vernietigde in 1956 in zijn geheime rede de mythe van de geniale oorlogsleider Stalin door met tal van bijzonderheden aan te tonen dat het telkens en telkens weer Stalin zelf was geweest die op alle beslissende ogenblikken de zaken verknoeid had, tot wanhoop van zijn generaals.

Eén wrange bijzonderheid bleef na zijn onthullingen bepalend voor het beeld van de eens zo geniaal geheten oorlogsleider:

"Toen in 1942 voor ons leger een bijzonder ernstige situatie dreigde te ontstaan in het gebied van Kharkow, meenden we te moeten afzien van onze pogingen deze stad te omsingelen. Maar Stalin verwierp onze suggesties en eiste dat we door zouden gaan. Toen telefoneerde ik naar Vasilewsky - terzijde:

Vasilewsky is hier in de zaal - en vroeg hem: 'Alexander Mikhailowitsj, pak een kaart en laat kameraad Stalin zien hoe we er hier voor staan!' U moet weten dat Stalin de operaties voorbereidde op een globe! (beweging in de zaal).

Ja, kameraden, hij tekende de frontlijn op een globe!"

Stalin met zijn globe. Het was een te kwalijk beeld om waar te kunnen zijn, maar te navrant om ooit nog uit de verbeelding gewist te kunnen worden. De generaals, die uiteindelijk de overwinning bevochten hadden, wisten er moeilijk raad mee, voelden zich beklad.

Tien jaar lang hield de mythe van Chroestsjow stand, tot de generaals aan de beurt kwamen om hun visie te geven. De Sowjet-historicus Nekritsj was ongeveer de laatste die de geschiedenis rond de Duitse aanval nog in Chroestsjows stijl beschreef - en wie het, omdat hij de laatste was, overkwam dat zijn boek object werd van een "cause célèbre" en hij zelf uit de partij werd gezet.

Zijn boek verscheen in Moskou in het voorjaar van 1965, enkele maanden na de afzetting van Chroestsjow, onder de titel: "1941, 22 juni". Het vond direct enorme aftrek. In twee dagen was het uitverkocht. Vertaald in het Pools, Tsjechisch en Hongaars kwam het ook in de andere Oosteuropese landen onder de aandacht van het publiek. In februari 1966 werd het een onderwerp van felle

discussies op een conferentie van 130 Sowjet-historici te Moskou, in aanwezigheid van de auteur, die kennelijk de meerderheid van de discussianten op zijn hand had. Maar ook het Centraal Comité van de CPSU begon zich toen met de zaak te bemoeien. En dat werd dan het einde van Nekritsj. Terwijl de wind begon te draaien verloor hij tal van zijn medestanders. Een jaar later stond hij buiten de partij. Zijn boek werd verboden.

De generaals en de neo-stalinistische geschiedschrijvers die daarna aan het woord kwamen, keerden in het algemeen terug tot de stalinistische mythe over de "22e juni", zij het met enkele kritische kanttekeningen.

Zo schreven twee historici in oktober vorig jaar in het officiële orgaan van het Centraal Comité "Kommunist", dat Stalin Hitlers plannen wel degelijk had voorzien, dat het leger met alle macht en middelen in staat van paraatheid was gebracht en niet door de Duitse inval verrast was. Wel gaven zij toe dat er twee fouten waren gemaakt: men had ten onrechte aangenomen dat het Rode Leger in enkele uren gevechtsbereid kon zijn en bovendien had het gehaperd aan de communicatie tussen het Kremlin en het front, zodat het telefonisch bevel om de strijd te beginnen vertraagd was aangekomen.

Zo schreef ook generaal Sjtemenko vorig jaar in zijn memoires, dat in tegenstelling tot hetgeen "dilettanten" daarvan gezegd hadden, de Sowjet-leiders het gevaar van een aanval stellig niet hadden onderschat en zich wel degelijk geweldige inspanningen hadden getroost om het land en het leger op de oorlog voor te bereiden.

Slechts, gaf hij toe, had men zich vergist in de stand van de oorlogsvoorbereiding aan Duitse zijde, hetgeen tot zekere onvolkomenheden in het verdedigingssysteem had geleid.

Generaal Sjtemenko, tijdens de oorlog Chef van de afdeling operatiën bij de Generale Staf, een directe medewerker van Stalin die dan ook na diens dood enige tijd gedeshonoreerd werd, is een van degenen die zich in Stalins verguizing ook persoonlijk gekrenkt voelden. Hij was, schreef hij in zijn mémoires, wel honderden malen in Stalins bureau geweest om operationele kwesties te bespreken. Daar stond inderdaad een globe. Maar Stalin had hem nooit gebruikt.

Het was, begin van dit jaar, opnieuw het partijblad "Kommunist" dat zulke duidelijke aanwijzingen gaf voor een juiste waardering van Stalins rol in de Tweede Wereldoorlog, dat er geen

twijfel meer aan was dat men, tenminste wat dit betrof, een reha-
bilitatie wenste.

"Er blijft niets over", concludeerde het blad na een lange beschouwing, "van de verklaringen van 'zekere lieden' met betrekking tot Stalins onbekwaamheid in militaire zaken, zijn manier van oorlogvoeren "op een globe", zijn veronderstelde minachting voor de inzichten van anderen, of van soortgelijke verdichtsels die door buitenlandse geschiedvervalsers zijn verspreid."

Dat sloeg, natuurlijk, op Chroestsjow!

Andere symptomen van neo-stalinisme

Het was in de Sowjet-Unie al enige tijd niet meer geoorloofd te spreken van de "periode van de persoonscultus", toen het Westerse waarnemers begon op te vallen, dat ook de verlate necrologieën van de slachtoffers van het stalinisme in de Sowjet-pers steeds schaarser werden, terwijl de slotzinnen waarin (bij wijze van "rehabilitatie") werd onthuld, dat de betreffende verdienstelijke Sowjet-burgers het slachtoffer waren geworden van tragische omstandigheden (d.w.z. waren geliquideerd) steeds vager werden en tenslotte geheel kwamen te vervallen.

In de hele sfeer van de na-Chroestsjowse periode, gekenmerkt door het 23e partijcongres, dat weliswaar het probleem van het stalinisme onaangeroerd liet, maar anderzijds de episode Chroestsjow zo ostentatief negeerde dat het stalinisme weer een "vrije kwestie" leek te zijn geworden *), was dit een van de duidelijkste symptomen van een terugval.

Maar ook op tal van andere punten werd de partijlijn bijna geruisloos telkens verder gecorrigeerd, werden accenten verlegd, vielen kritische formules met betrekking tot de periode Stalin weg of werden andere formules die in Chroestsjows tijd in onbruik waren geraakt weer in ere hersteld.

Geheel in de stijl van het huidige Sowjet-bewind werd daarover nimmer veel ophef gemaakt. Per geval ging het in de regel om detailkwesties. Het had niets alarmerends. Maar het effect cumuleerde intussen tot wat nu herkenbaar is als een neo-stalinistische

*) In de maanden voorafgaande aan het 23e CPSU Congres manifesteerde zich in de Sowjet-Unie een zo duidelijke stalinistische tendens, dat in de Westerse CP-en (de PCI!) en onder de Russische intellectuelen agitatie gevoerd werd tegen een eventuele rehabilitatie van Stalin. Met name de Italiaanse partijleiders waarschuwden voor "ernstige consequenties" (zie de MO's no.3 en 4, 1966).

trek in de teksten van de partij en in de benadering van de wetenschappelijke (historische!), ideologische en culturele problematiek.

Onlangs werden in een partijorgaan de nieuwe richtlijnen gepubliceerd voor het politieke onderricht op de verschillende partij-scholen. Met name werden daarin aanwijzingen gegeven voor de behandeling van de partijgeschiedenis in de periode tussen 1933 en 1941 - niets bijzonders, tenzij men bedenkt dat het sinds het 20e CPSU Congres gebruikelijk was dit tijdsbestek als twee perioden te zien (met een caesuur tussen de jaren 1937/1938) zodat de schadelijke effecten van de stalinistische terreur duidelijker aantoonbaar waren. Samenvoeging van de twee perioden had dan ook op zich al een corrigerend effect, dat bovendien nog opzettelijk versterkt werd door accentverschuivingen, weglatingen, herformuleringen etc., waardoor de mogelijkheid geschapen werd voor een totale her-interpretatie van de geschiedenis in neo-stalinistische zin.

In de nieuwe tekst wordt de moord op Kirow *) niet meer vermeld. Het oordeel over het in 1934 gehouden 17e CPSU Congres is herzien. Chroestsjow had ervan gezegd - zoals het ook in de oude tekst stond - dat vele gedelegeerden van mening waren dat Stalin niet langer in zijn functie van algemeen-secretaris gehandhaafd kon blijven. Dat is geschrapt. Chroestsjow had ook het besluit van het congres becritiseerd om de partij- en staatscontroleorganen van elkaar te scheiden, waardoor namelijk de Russische staatsveiligheidsdienst in de volgende jaren ten dienste van Stalin zijn noodlottige rol kon spelen. Kortom, volgens Chroestsjow - en volgens de oude instructietekst - markeerde het 17e congres het begin van fatale ontwikkelingen. Volgens de nieuwe tekst echter moet het een belangrijk congres geweest zijn, dat zelfs lofwaardige besluiten nam ter verbetering van de interne partijdemocratie.

Zo wordt ook het in 1939 gehouden 18e partijcongres in de nieuwe tekst weer gunstiger beoordeeld dan voorheen. Chroestsjow had met name Stalins these becritiseerd - door dit congres als partijstandpunt aangenomen - dat de staat slechts zou "afsterven" als ze eerst al haar functies ten einde toe had vervuld (een these

*) Kirow werd in 1934 om het leven gebracht, vermoedelijk op last van Stalin, die een voorwendsel zocht ter rechtvaardiging van zijn zuiveringsacties tegen de "vijanden" van de partij; het was een van Stalins misdaden die Chroestsjow beloofd had volledig te zullen laten onderzoeken.

die van betekenis was in verband met de stalinistische terreur). In de nieuwe instructietekst wordt deze beruchte uitspraak van Stalin weer zonder kritische aantekeningen geciteerd. Ze wordt zelfs door de ervaring van de afgelopen jaren bewezen geacht.

Het zijn slechts voorbeelden. Maar ze kunnen met vele andere worden aangevuld. Ze wijzen alle in dezelfde richting: de Sowjetleiders streven kennelijk naar een herstel van de continuïteit in de geschiedenis van het land en van de partij en naar een herstel van de geschokte autoriteit van de CPSU. Maar dat niet zonder meer: ze schijnen namelijk te accepteren, dat de discontinuïteit verschuift naar de periode Chroestsjow; ze streven naar een autoriteit van een meer stalinistische en een minder Chroestsjowistische kwaliteit.

Het is nog te vroeg om te kunnen voorspellen hoever dit nog zal gaan en wat er de implicaties van kunnen zijn. Maar het is, hoe dan ook, voor het moment een kwalijke ontwikkeling.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

Toenadering tot Moskou

In de afgelopen maand is opnieuw gebleken dat de CPN-leiding op een subtiele manier blijft streven naar een voorzichtigte toenadering tot Moskou. De berichtgeving in "De Waarheid" richt zich op dit punt nog voornamelijk tot de goede verstaander, die meer uit de selectie van het nieuws, dan uit het commentaar van de redactie - dat zich in de meeste gevallen beperkt tot "het is van belang om daarvan kennis te nemen" of "het is noodzakelijk dit te signaleren" - de gevolgtrekking dient te maken dat er mogelijk een betere verhouding tussen de Nederlandse en Russische communisten in het verschiet ligt.

Zo vermeldde het CPN-dagblad dat de "Prawda" in een recente publicatie voor het eerst op positieve wijze aandacht geschonken had aan de nationaal-communistische partij van India o.l.v. Namboodiripad. Deze partij, die zich afgescheiden heeft van de pro-Russische communistische partij van India o.l.v. Dange, wordt - vanwege haar nationale en autonome opstelling - door de CPN als de ware CP van India beschouwd.

Voorts wees "De Waarheid" met instemming op de herwaardering van Stalin als militair leider, zoals die o.m. tot uitdrukking kwam in een artikel van de Russische historicus E. Boltin, gepubliceerd in "Kommunist", het theoretisch orgaan van de CPSU.

"Zonder dat de naam van de in 1964 als eerste secretaris afgezette Chroestsjow wordt genoemd, rekent het artikel af met de caricaturale opvattingen, die deze over het optreden van Stalin als militair opperbevelhebber had gegeven. Ook wordt afgerekend met de door Chroestsjow gewekte indruk, alsof de Sowjet-Unie in het geheel niet op de Duitse inval voorbereid zou zijn geweest", aldus de CPN-krant.

In het kader van deze behoedzame wending naar de Sowjet-Unie past een hernieuwde belangstelling van de CPN-leiding voor de vriendschapsvereniging "Nederland-USSR", die zij in de afgelopen jaren door haar anti-Russische houding van zich had vervreemd. Opmerkelijk is in dit verband een berichtje in "De Waarheid" van 15 februari j.l., waarin een poging wordt gedaan om de redactie van het maandblad "NU" in een slecht daglicht te stellen tegenover de leden van de vereniging.

Gesteld wordt "dat het hier niet zozeer gaat om een gezelschap dat vriendschap met de Sowjet-Unie nastreeft, dan wel om een aantal figuren die geheel andere en in het bijzonder anti-communistische doeleinden nastreven. Daardoor kan de zaak van vriendschap met de Sowjet-Unie alleen maar in discredit gebracht worden".

Blijkbaar wil de CPN-leiding op deze wijze een verwijdering brengen tussen de leden van de vereniging "Nederland-USSR" en de leiding (die het reisbureau "Vernu" exploiteert), teneinde haar greep op de leden en daarna op de vereniging terug te krijgen en mogelijk mede via dit kanaal de toenadering tot de Sowjet-Unie verder te realiseren.

De CPN en de herdenking van de Februaristaking

De herdenking van de Februaristaking tegen de Duitse bezetters (1941) te Amsterdam, heeft weer eens een bewogen voorspel gehad. De CPN beschouwt zich namelijk als de initiatiefnemer tot deze staking en meent daarom het alleenrecht van de jaarlijkse herdenking op de 25e februari te hebben. Sinds 1946 - toen de Februaristaking voor het eerst werd herdacht - heeft deze houding van de communisten meerdere malen tot spanningen tijdens de voorbereidingen geleid en gedurende een aantal jaren kwam het op het Jonas Daniël Meijerplein bij het standbeeld van de dokwerker tot de beschamende vertoning van twee gescheiden manifestaties: één officiële, met een kranslegging van B & W, en één communistische met deputaties uit afdelingen en bedrijfsgroepen en met de onontkoombare partijpolitieke leuzen tegen het regeringsbeleid en "het hernieuwde Duitse revanchisme".

De afgelopen drie jaar paste het echter in het beleid van de CPN-leiding, gericht op het acceptabel maken van de CPN als een nationale, écht Nederlandse partij, om tot een gezamenlijke herdenking te komen, hetgeen ook inderdaad geschiedde.

Voor 1969 - het jaar waarin de CPN haar 50-jarig jubileum viert - besloot de partijleiding evenwel reeds in december van het vorig jaar, mede met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen in 1970, tot een duidelijke presentatie van het "eigen gezicht" van de communistische partij. Dit betekende o.m. dat de herdenking van de Februaristaking weer een communistische aangelegenheid diende te worden.

Eind januari j.l. liet de CPN-leiding dan ook via haar mantelcomité, het Comité Herdenking Februaristaking, een oproep uitgaan aan de Amsterdamse bevolking om tot een "massale en eensgezinde (lees: communistische) herdenking" te komen. Vermeld werd dat B & W waren

"uitgenodigd" voor het leggen van een eerste bloemstuk, waardoor de schijn werd gewekt dat het hier de officiële herdenking betrof. In een artikel in "De Waarheid" d.d. 3 februari werd nader ingegaan op de achtergronden van deze oproep. Gewezen werd op "het op dringend West-duits imperialisme", "de versterkte NAVO-bewapening" en "een nieuw soort anti-communistische coalitie in de hoofdstad" (waarmee bedoeld werd op het door PvdA, PSP en PPR gevormde "progressief akkoord"). "Onder deze omstandigheden" was het, volgens "De Waarheid", "volkomen begrijpelijk" dat het Comité Herdenking Februaristaking nu weer tot het zelf organiseren van de herdenking besloten had.

Naar aanleiding van deze "Waarheid"-publicatie en van bepaalde geruchten in de hoofdstad, lanceerde het "Algemeen Handelsblad" op 5 februari het bericht dat "het college van B & W" in de breuk van de communisten met de officiële gemeentelijke herdenking een teken zag "dat van CPN-zijde druk wordt uitgeoefend op de communistische wethouder A. Verheij om af te treden". Diezelfde dag nog kwam het seniorenconvent van de Amsterdamse gemeenteraad bijeen om de situatie rond de herdenking te bespreken. Dit beraad eindigde met het unanieme besluit (waarin dus ook de voorzitter van de CPN-fractie, Wim van het Schip, deelde) om B & W uit te nodigen na te gaan welke mogelijkheden er waren om allen in staat te stellen deel te nemen aan de herdenking. Wethouder Verheij ontkende ten stelligste dat er van de kant van zijn partij druk op hem werd uitgeoefend om als wethouder af te treden en "De Waarheid" wees er op dat "enkele uiterst rechtse dagbladen zich niet ontzien hadden om de komende herdenking van de Februaristaking te misbruiken voor een anti-communistische hetze".

Intussen zette de CPN de voorbereidingen voor de herdenking voort met de organisatie van talrijke buurt- en bedrijfscomité's, waarvan in "De Waarheid" veel publiciteit werd gegeven. Verder besteedde de CPN-krant in diverse artikelen aandacht aan de geschiedenis en betekenis van de Februaristaking. Curieus was in dit verband een beschouwing van de hand van "Waarheid"-redacteur Bart Schmidt, over het recent verschenen eerste deel van dr. L. de Jong's geschiedkundig werk "Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog". Schmidt bestemde dit "met de centen van de belastingbetalers" uitgegeven boek als geschiedvervalsing en bekladding van de CPN. De verschijning ervan "aan de vooravond van de Februaristaking" achtte hij dan ook "beslist geen toeval".

Medio februari vond er overleg plaats tussen het "Comité Herdenking Februaristaking" en het Amsterdamse gemeentebestuur, waarbij men overeenkwam dat de kranslegging door B & W onmiddellijk zou voor-

afgaan aan de CPN-herdenking. Hierdoor zou althans naar buiten de herdenking toch een onverdeeld karakter dragen. Op 21 februari publiceerde Paul de Groot in "De Waarheid" een uitvoerig artikel, waarin hij betoogde dat de CPN "geenszins de Februaristaking zou willen monopoliseren en nog minder de herdenking ervan". Maar hij benadrukte wel dat "zonder haar politieke leiding, zonder haar verbindingen in de massa, zonder haar program en doelstelling in de oorlog en haar kennis van de bedoelingen van de bezetter" de Februaristaking niet zou zijn uitgebroken "of in elk geval niet de kracht en omvang zou hebben gehad die zij aan de dag legde".

Ondanks de roerige voorgeschiedenis is de herdenking van de Februaristaking op 25 februari j.l. toch op waardige wijze verlopen. Enkele kleine incidenten - o.m. trachtten ordewachten van de CPN een van de initiatiefnemers tot de staking in 1941, de dissidente communist Piet Nak, de toegang tot de herdenkingsplaats te beletten - vermochten het bijna twee uur durende défilé langs het beeld van de dokwerker niet te storen.

De CPN-activiteit op sociaal-economisch terrein

In de maand februari werd in "De Waarheid" wederom veelvuldig kritiek uitgebracht op de invoering van de BTW en de gestegen prijzen. Ook in de Tweede Kamer werd het regeringsbeleid in deze kwestie door de CPN-afgevaardigden fel aangevallen. Door Marcus Bakker werd een motie ingediend, waarin de regering dringend werd verzocht een aantal "eerste levensbehoeften onder een verlaagd BTW-tarief te brengen".

De CPN-actie voor het verkrijgen van een duurtetoeslag werd ongeveer half februari, nadat door een groot aantal bedrijven een toeslag was verleend (voornamelijk door toedoen van de erkende vakbonden), voorlopig afgesloten. Aansluitend werd in "De Waarheid" een nieuwe actie ingezet voor het optrekken van alle sociale uitkeringen, het minimumloon en de studentenbeurzen.

De CPN-actie onder de bouwvakarbeiders te Amsterdam

De CPN-actie voor duurtetoeslag van f 10,- per week in de Amsterdamse bouwvaksector werd met redelijk succes in de afgelopen maand afgesloten.

Na het los komen van de eerste toeslagen in januari door toedoen van communistische actie, volgden de meeste andere bouwondernemers met hun toezegging voor een duurtetoeslag. Over de grootte van de toeslag

(tussen de 5 en 10 gulden per week) waren in verschillende gevallen nog meningsverschillen, welke echter èn door stakingsdruk èn door bemiddeling van enkele bestuursleden van de erkende vakbonden werden opgelost.

De staking bij het BAM-object "De Kimmen" in Amsterdam-Noord (zie ook MC I) liep minder gunstig voor de communisten af. In eerste instantie leek het er op dat de partijen tot een accoord zouden komen. Toen de stakingsleiding (voornamelijk bestaande uit communisten) echter met verdergaande eisen kwam, werden de besprekingen afgebroken en achtte de BAM-directie zich niet meer gebonden aan de reeds toegezegde duurtetoeslag van 10 gulden per week. Het afbreken van de besprekingen viel ongeveer samen met het inzetten van de vorst, waardoor een groot aantal bouwvakarbeiders met vorstverlet ging. Zij waren daardoor moeilijk bereikbaar en door het geringere inkomen niet meer bereid bijdragen te geven aan het Solidariteitsfonds, waardoor de stakings-uitkeringen in gevaar kwamen. Bovendien was er duidelijk sprake van een zekere "stakingsmoeheid" omdat het voor de stakers te lang ging duren (+ 4 weken) om het met een stakingsuitkering (+ 110 gulden per week) te moeten doen. Gezien deze ontwikkelingen werden de communistische bouwvakarbeiders genoodzaakt de staking te beëindigen. Om toch nog enigszins het gezicht te redden werd gesproken over het "opschorten van de staking onder druk van de weersomstandigheden". Uiteraard werd in "De Waarheid" geen verslag uitgebracht over deze ongelukkige afloop.

Dat men zich in de eerstkomende periode rustig zal houden in Amsterdam is niet te verwachten. In "De Waarheid" en in enkele bedrijfskrantjes werd reeds duidelijk gesteld dat de overeen gekomen loonsverhogingen van de nieuwe CAO niet de goedkeuring hebben van de communistische bouwvakarbeiders.

Mogelijk zal men proberen te bewerkstelligen, dat de reeds toegezegde duurtetoeslagen ingecalculleerd worden in het nieuwe CAO-loon. Bij niet inwilliging van deze eis zullen de communisten waarschijnlijk weer gaan aansturen op stakingen van beperkte omvang.

Kortgeding tegen het CPN-Statenlid, Freek Meis

In "De Waarheid" van 31-1-1969 werd de aandacht gevestigd op het kort geding, dat de directie van de strokartonfabriek "De Vrijheid" heeft aangespannen tegen de CPN-afgevaardigde in de Provinciale Staten van Groningen, de heer Meis.

Volgens het communistische dagblad werd door de directie als reden opgegeven dat Meis in een vergadering van de Staten "de aanhoudende geruchten" ter sprake had gebracht over nieuwe bedrijfssluitingen in de strokartonindustrie. Vervolgens werd in hetzelfde artikel vastgesteld, dat "hier in feite sprake is van een schending van de parlementaire immuniteit, die de gekozenen in vertegenwoordigende lichamen hebben".

Ook in andere artikelen in "De Waarheid" over deze zaak werd steeds gesuggereerd dat de aanklacht is gebaseerd op de uitlatingen van Freek Meis in de Staten van Groningen.

Slechts in één artikel werd zijdelings opgemerkt dat er ook nog sprake was van een telefoongesprek van Meis met een journalist en dat dit gesprek aanleiding was geweest tot het schrijven van een artikeltje in een Gronings streekblad. In dit artikeltje werd vermeld dat Meis in een telefoongesprek gezegd zou hebben "voor mij staat vast dat de fabrieken dicht gaan".

Het "Nieuwsblad van het Noorden" van 30 januari en 3 februari kwam met een andere lezing van de zaak. Duidelijk werd naar voren gebracht dat Meis zijn in de Staten gedane uitlatingen zou hebben herhaald en benadrukt tegenover journalisten.

Op grond van dit laatste zou het kort geding zijn aangespannen. Tevens werd vermeld dat Meis op grond van artikel 9 van de provinciewet, niet gerechtelijk vervolgd kan worden voor hetgeen hij in de Statenvergadering heeft betoogd.

Ook in de berichtgeving over de uitspraak in het kort geding komen aanmerkelijke verschillen tussen de bovengenoemde dagbladen voor. "De Waarheid" berichtte dat de directie van "De Vrijheid" in het ongelijk was gesteld voornamelijk op grond van "de erkenning, dat het hele optreden van het communistische Statenlid duidelijk gericht was op het in stand houden van het bedrijf en op het behoud van de werkgelegenheid in de strokartonindustrie". In het "Nieuwsblad van het Noorden" werd bericht, dat de president van de rechtbank in overweging nam dat Meis zijn uitlatingen tegenover de pers niet uit eigen beweging had gedaan, maar dat hij min of meer door de vragen was overvallen. Bovendien, zo overwoog de president, hadden de woorden van Meis niet de strekking eiseres nadeel te berokkenen.

De Waarheid en de onthullingen over de politionele acties in het voormalige Nederlands-Indië

In tegenstelling tot de "burgerlijke dagbladen" verscheen pas enkele dagen nadat Dr. Hueting zijn opzienbarende verklaring had afgelegd in het actualiteitenprogramma "Achter het Nieuws", het eerste artikel over deze kwestie in "De Waarheid".

Hierin werd niet zo zeer commentaar gegeven, doch eerder een beschouwing van de houding van de CPN in de periode 1945 - 1951. Dit geschiedenislesje werd afgesloten met een verklaring van de "CPN-martelaar" Ratio Koster (veroordeeld wegens het verspreiden van opruiende lectuur), gedaan tijdens de CPN-radio-uitzending van 30 januari 1969.

In de daarop volgende artikelen werden enkele leidende regeringsfunctionarissen, die betrokken zijn geweest in de kwestie-Indonesië, aangevallen. Eén artikel was gewijd aan oud-minister-president Beel. Hierin wordt o.a. gememoreerd dat in 1946 tijdens de regering-Beel de CPN-voorzitter Paul de Groot door de "klasse-justitie voor het gerecht werd gebracht", i.v.m. het uitgeven van een manifest waarin een beleedigende zinsnede was opgenomen.

Ook oud-minister-president Drees, in "De Waarheid" getypeerd als "de hogepriester van rooms-rose kabinetten", moest het in een tweetal artikelen ontgelden.

In het laatste artikel, dat tevens een afsluiting vormde van een reeks van vijf onder de kop "Haaiencorrespondentie", werd door de hoofdredacteur van "De Waarheid", Joop Wolff, een aantal kritische opmerkingen gemaakt bij "de biecht van Drees" in het t.v.-programma "Denkbeeld". Ook de door "De Waarheid" gesignaleerde "wij-zijn-allenschuldig-mentaliteit", welke de televisiekijkers zou zijn aangepreft, werd aan een nadere beschouwing onderworpen.

"De Waarheid" stelde hier tegenover dat "alleen de regering schuldig is". Deze mening (de regering is schuldig) sprak ook duidelijk uit het betoog van de CPN-vertegenwoordiger in de Tweede Kamer, Marcus Bakker. Hij stelde de vraag of, in geval er een onderzoek werd ingesteld, ook "de verantwoordelijkheid voor de politiek van koloniale oorlogen en de houding van alle politieke partijen aan de orde komt".

Ingeweven in de verschillende artikelen, is "De Waarheid" tevens ingegaan op de vraag, waarom juist nu deze onthullingen worden gedaan. "De Waarheid" komt tot de volgende antwoorden:

- De aandacht moet worden afgeleid van wat er nu in Indonesië gebeurt;

- de image van de koloniale maatschappijen en koloniale politici "in Den Haag" wordt ten koste "van jan-soldaat" verbeterd, teneinde de Indonesische regering beter te kunnen benaderen;
- de aandacht moet van Nieuw Guinea worden afgeleid, teneinde de concerns daar vrij spel te kunnen geven.

Al met al wel een wat opportunistische berichtgeving.

De houding van de CPN t.a.v. de gebeurtenissen in Suriname

In de afgelopen jaren heeft de CPN steeds duidelijk laten blijken, dat zij afwijzend staat tegen de huidige regeringsvorm in Suriname en de Antillen. In de brochure, welke is uitgegeven i.v.m. het vijftigjarig bestaan van de CPN, wordt nog eens gewezen op de solidariteit van de CPN met alle landen die getroffen werden door het kolonialisme. Aansluitend wordt daarna ingegaan op Suriname en de Antillen, welke gebieden "nog steeds onder Nederlandse koloniale overheersing staan".

De recente ongeregelheden in Suriname waren dan ook koren op de molen van de anti-koloniale CPN-propaganda en veroorzaakten een stroom van berichten hierover in "De Waarheid".

Het optreden van de politie in Paramaribo tegen de groep betogers was aanleiding tot de publicatie van een scherp afwijzend artikeltje in het CPN-partijblad, waarin gesproken wordt over het "door het Nederlandse kolonialisme opgeleide en beheerste politie-apparaat in Paramaribo, dat schoot op stakende leraren en demonstrerende scholieren".

Uit het feit, dat de andere dagbladen, de televisie en de radio in mindere mate en op een later tijdstip aandacht schonken aan de situatie in Suriname, werd door "De Waarheid" de conclusie getrokken dat "een onzichtbare hand (de grote machten en politieke groeperingen) achter het scherm (achter de politieke praatpoppen) de kraan eenvoudig dicht draait als dat in bepaalde belangen te pas komt". Sneerend merkt de Waarheidverslaggever op dat er waarschijnlijk nu zo weinig informatie wordt gegeven met het oog op "onthullingen" over 20 jaar.

Opgemerkt dient te worden dat de CPN, zowel in Nederland als in Suriname, slechts over een beperkt aantal individuele Surinaamse contacten beschikt. Wijs geworden door enkele pijnlijke ervaringen in het verleden, hoedt men zich er voor contacten te leggen met de Surinamers als groep.

Demonstraties te Amsterdam tegen de afkondiging van de noodtoestand in Spanje

Op 1, 8 en 15 februari 1969 vonden in Amsterdam demonstraties plaats tegen de afkondiging van de noodtoestand in Spanje. De eerste demonstratie was georganiseerd door enkele links georiënteerde jongerengroepen. Slechts enkele Spaanse gastarbeiders waren bij deze demonstratie betrokken. De CPN stond geheel buiten deze actie.

Voor de tweede demonstratie werd het initiatief genomen door de leider van de Spaanse socialisten in Nederland. Officieel distancierden de in Nederland werkzame Spaanse communisten zich van deze demonstratie. Dit verhinderde hen niet om tijdens deze betoging pamfletten rond te delen, waarin de Spaanse gastarbeiders werden opgeroepen deel te nemen aan een communistische demonstratie op 15 februari 1969.

Door één der leiders van de Spaanse communisten in Nederland werd contact opgenomen met enkele CPN'ers, teneinde via deze personen steun te krijgen van de CPN. Aansluitend hierop verscheen "De Waarheid" van 11 februari 1969 met een oproep, waarin werd vermeld, dat "het districtsbestuur van de CPN-Amsterdam zijn instemming betuigt met dit initiatief en een ieder opwekt aan de demonstratie deel te nemen".

Ook in andere dagbladen werd de betoging aangekondigd. Opvallend was dat steeds als initiatiefnemers "een groep oud-Spanjestridders" werd genoemd. De demonstratie werd bij de gemeentepolitie van Amsterdam aangemeld door de oud-Spanjestrider en CPN'er K.F. Neijssel, die als woordvoerder optrad van het "Comité van Oud-Spanjestridders". Klaarblijkelijk werd dezelfde tactiek gevolgd als bij de aanmelding van de op 27 april 1968 gehouden anti-Franco betoging, welke eveneens was georganiseerd door de in Nederland verblijvende Spaanse communisten. De demonstratie werd toen aangekondigd door de CPN'er Martin Vlaar, namens het voor die gelegenheid geformeerde "Comité Vrij Spanje". Het "Comité van Oud-Spanjestridders" is kennelijk eveneens zo'n gelegenheidscomité.

Kennelijk heeft men van CPN-zijde tevens getracht de betoging zoveel mogelijk een neutraal karakter te geven, gezien het feit dat uitnodigingen tot deelname o.a. aan de PvdA, de PSP, de ASVA en "andere belangstellenden" werden verzonden.

De demonstratie had een ordelijk verloop. Aan het Spaanse consulaat in Amsterdam werd door een deputatie van oud-Spanjestridders een protestbrief aangeboden. In het Vondelpark werd de demonstratie met een korte meeting besloten.

In Nederland zijn \pm 12.000 Spanjaarden werkzaam. Slechts een klein gedeelte is politiek geïnteresseerd. Het aantal communisten of communistisch georiënteerde personen onder hen, wordt op \pm 200 geschat. Voor zover bekend zijn in Utrecht, Rotterdam, Amsterdam, Dordrecht en in Twente communistische kernen. De acties van de Spaanse communisten zijn tot nu toe steeds gericht geweest tegen het Franco-regime.

Er bestaan enkele individuele contacten met een beperkt aantal CPN'ers. Van een hechte samenwerking is tot nu toe geen sprake geweest.

H O O F D S T U K III

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE FRONTORGANISATIES

De zaak van de vriendschap met de Sowjet-Unie

Het CPN-dagblad "De Waarheid" heeft op 15 februari 1969 - evenals wij dat deden in Maandoverzicht 1/1969 - de aandacht gevestigd op een nieuwe aanpak van de vereniging "Nederland-USSR" met haar verenigingsorgaan, het maandblad "NU".

De verslaggevingen van maandoverzicht en dagblad lopen een eindweegs parallel, om vervolgens te divergeren:

Maandoverzicht:

.....Dat men inderdaad een nieuw begin wil maken, kan ook worden afgeleid uit het feit dat in het januarinumner van "NU", geheel in afwijking van de geldende gebruiken, een opgave voorkomt van bestuursleden der vereniging en medewerkers van het verenigingsorgaan.De medewerkers..... vormen een heterogeen gezelschap: communisten, dissidenten, niet-communisten, sommigen verscholen achter een pseudoniem.

"De Waarheid":

.....Er is echter nog méér nieuw, namelijk het feit dat er voor het eerst een redactie wordt gepubliceerd. Uit de samenstelling van de lijst van redactionele medewerkers blijkt, dat het hier niet zozeer gaat om een gezelschap dat vriendschap met de Sowjet-Unie nastreeft, dan wel om een aantal figuren die geheel andere en in het bijzonder anti-communistische doeleinden nastreven.

De redactie van "De Waarheid" is wat venijniger uitgevallen, de interpretatie evenzeer!

Het "Waarheid"-artikel vervolgt daarna met de opmerking: "Daardoor kan de zaak van de vriendschap met de Sowjet-Unie alleen maar in diskrediet gebracht worden."

Hierop volgen dan enkele met de losse hand geplaatste schimp-scheuten aan het adres van een aantal met name genoemde medewerkers van "NU".

De diepere betekenis daarvan hier buiten beschouwing latend (zie daarvoor hoofdstuk II), is het toch wel duidelijk dat "De Waarheid" zich bezorgd maakt om de zaak van de vriendschap met de Sowjet-Unie.

In dit verband dringt zich echter bijna automatisch de herinnering op aan een stuk, dat nog geen twee jaar geleden - op 1 april 1967 - in "De Waarheid" verscheen: het besluit van het partijbestuur der CPN, op grond waarvan CPN-leden zich o.m. moesten terugtrekken uit het door de vereniging "Nederland-USSR" geëxploiteerde reisbureau "Vernu" *).

Het op 1 april 1967 gepubliceerde besluit van het partijbestuur der CPN was óók ingegeven door bezorgdheid over de betrekkingen met de Sowjet-Unie. Destijds was de waarschuwing echter niet gericht tegen een of meer Nederlandse organisaties, die de zaak van de vriendschap in diskrediet zouden brengen, doch tegen "aan de macht zijnde elementen" in "socialistische landen". Door deze elementen werden volgens het CPN-partijbestuur vakantiereizen, o.m. georganiseerd door "Vernu", "misbruikt voor pogingen om leden van de CPN voor hun rechtse koers te winnen, de autonomie van de CPN te schenden en (de) partij aan hun schadelijke anti-leninistische politiek te onderwerpen". Duidelijker gesteld: de CPN was van mening dat vakantiereizigers in de communistische landen in anti-CPN- zin werden beïnvloed.

De uitspraken van 1967 en 1969 naast elkaar leggend, moet men wel tot de conclusie komen dat de partij blijkbaar de enige is, die de vriendschap met de Sowjet-Unie niet in diskrediet heeft gebracht!

DIALOGOOG: van tweespraak naar tweespalt

De internationale "dialogoog"-beweging heeft jarenlang pogingen aangewend in het spanningsveld tussen Oost en West een beter wederzijds begrip te kweken door op levensbeschouwelijke basis in een communicatie-relatie te treden met het communisme. Dat was althans het formeel beleden doel, waarop zich vele betrokkenen uit het Westen richtten. De niet altijd zichtbare keerzijde van de medaille was echter, dat men vanuit het Oostblok met deze beweging politieke, anti-

*) Toen de leiding van "Nederland-USSR" het partijbestuursbesluit naast zich neerlegde, betekende dit in feite een breuk tussen de vriendschapsvereniging en de partij.

Westerse effecten meende te kunnen bereiken. Een tweeslachtigheid van motieven en doelstellingen die ook aan de basis ligt van de huidige crisis in deze sfeer, die met name veroorzaakt is door de gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije.

In het Maandoverzicht van december vorig jaar werden de recente ontwikkelingen geschetst in de Praagse Christelijke Vredesconferentie (CVC), in feite de eerste grote dialoog-organisatie. Zij werd opgericht in 1957 en al meteen waren er sterke vermoedens dat deze oprichting een verkapt initiatief was van de Wereld Vredesraad (WVR), een internationale communistische frontorganisatie: aan de wieg van de CVC stonden tenminste verscheidene prominenten die op dat moment deel uitmaakten van de WVR. De CVC heeft dus de tweeslachtigheid van motieven en doelstellingen mogelijk van het begin af in zich gehad, hetgeen kan verklaren waarom met name de Russen er, in de huidige crisis-situatie, zo op gebeten zijn hun controle in deze sfeer te handhaven, als het moet zelfs door de CVC weer uit elkaar te trekken. Door hun financiële steun in te houden, hebben zij althans het voortbestaan van de CVC op losse schroeven gezet.

Dat het de Russen ernst is met deze zaak blijkt ook uit het feit, dat de Russische kerkelijke leiders, aangevoerd door de aartsbisschop van de Russisch Orthodoxe kerk, de metropoliet van Moskou Nikodiem, die als voorzitter van het Permanente Comité een centrale figuur was en is in de CVC, besloten hebben op 6 juni a.s. in de Sowjet-Unie, naar alle waarschijnlijkheid in Zagorsk, een Internationale Vredesconferentie van alle kerkgenootschappen in de wereld te beleggen. Dit lijkt een duplicaat van de CVC, waarvan de basis alleen nog breder is, omdat de nieuwe Conferentie "alle kerkgenootschappen" zou omvatten, terwijl de CVC zich beperkte tot de protestantse richting. Mogelijk verwijst deze opzet dan ook naar een soortgelijke crisis in de Rooms-Katholieke dialoogsfeer. Ook daar zijn naar aanleiding van Tsjechoslowakije tegenstellingen ontstaan, i.c. in de zgn. "Berlijnse Conferentie voor Katholieke Christenen" (B.C.), die in 1964 werd opgericht en vooral onder Oostduitse controle bleek te staan. Op een in december jl. te Berlijn gehouden bijeenkomst, werd in deze conferentie de Tsjechische kwestie aan de orde gesteld en bleken de meningen sterk verdeeld te zijn. Reeds toen namen vele Westelijke deelnemers een kritisch standpunt in. Vooral echter toen de SED-krant "Neues Deutschland" het achteraf zo voorstelde alsof de Conferentie zich unaniem achter het communistische beleid

met betrekking tot Tsjechoslowakije had gesteld, werd het velen te gortig en kwamen er felle protesten los, onder meer van de zijde van de bekende Nederlandse pater W. Rood uit Boxtel. Deze laatste ging zelfs zover, toen positieve reacties op zijn protesten uitbleven, zich formeel uit de Berlijnse Conferentie terug te trekken, hetgeen symptomatisch is voor de in deze kring ontstane situatie.

Het zou wel eens kunnen zijn, dat we dit jaar in de dialoogsfeer twee oude bekenden, de CVC en de BC, zullen moeten afschrijven. Of onder deze omstandigheden het nieuwe initiatief van Nikodiem c.s. enige vrucht zal kunnen dragen valt nog te bezien.

H O O F D S T U K I V

ANDERE GROEPERINGS

Studentenbeweging

Uitslag van de grondraadsverkiezingen 1969

De in februari j.l. gehouden verkiezingen voor de grondraden (plaatselijke studentenvertegenwoordigingen) van de Nederlandse universiteiten en hogescholen hebben de Studentenvakbeweging (SVB) een forse, maar vermoedelijk weinig bevredigende overwinning opgeleverd. Het Nederlands Studenten Accoord (NSA), de tot nu toe grootste oppositie-"partij" in de Nederlandse Studenten Raad (NSR), had n.l. vlak voor de verkiezingen besloten deze te boycotten. In de meeste universiteitssteden had het zich uit de competitie teruggetrokken, waardoor de verkiezingen in Amsterdam, Utrecht en Drienerloo door gebrek aan tegenkandidaten een farce werden en in Nijmegen werden uitgesteld. Op deze wijze behaalde de SVB gemakkelijk de meerderheid behalve in Wageningen en Tilburg waar ze door sterke tegenpartijen gedwarsboemd werd.

De opkomst was dit jaar weer kleiner dan vorig jaar. In de zeven plaatsen waar nog echt gestemd werd kwamen 9.400 kiezers opdagen tegen de vorige keer 11.200.

Door deze "verkiezingsuitslag" heeft de SVB een grote meerderheid in de (overkoepelende) NSR behaald. In deze Raad van Vijftig kreeg de SVB 39 zetels en het NSA acht. Het NSA verklaarde echter haar zetels niet te zullen bezetten en zich geheel uit het studentenparlement te zullen terugtrekken. De overige drie zetels zullen door vertegenwoordigers van enkele plaatselijke groeperingen worden bezet.

Het nieuwe NSR-bestuur is thans volledig in handen van de SVB. Opvallend is, dat de secretaris Onderwijsfront student is aan de Sociale Akademie te Rotterdam. Hiermee is vermoedelijk gehoor gegeven aan de wens, die vorig jaar werd geuit, om de NSR ook open te stellen voor vertegenwoordigers van de HTS, kweekscholen en sociale akademies. Ook nu weer maakt een lid van de SJ deel uit

van het uit negen leden bestaande bestuur: Erik de Lange, die namens de studenten ook lid is van het Politiek Bureau van de SJ. De vice-voorzitter van het bestuur is Jelle Visser, landelijk voorzitter van de SVB.

Nu de SVB in de NSR de absolute meerderheid bezit is het volgens de voormalige perschef van de NSR, Leo Damen, te verwachten dat binnenkort een structuurwijziging van de NSR zal worden doorgevoerd. De SVB meent n.l., dat discussies over onderwerpen als de numerus fixus en de nota Posthumus in de faculteiten moeten plaats vinden, een en ander zoals tijdens haar 10e congres reeds werd besloten. Dat de kandidatenlijsten voor de grondraadsverkiezingen aan de verschillende universiteiten ook op basis van deze idee werden samengesteld wijst reeds in de richting van deze nieuwe ontwikkeling.

Activiteiten van de ASVA

De poging van de Algemene Studenten Vereniging Amsterdam (ASVA) op 25 februari j.l. het bestuurscentrum van de Amsterdamse universiteit, het "Maagdenhuis" te bezetten, had uiteindelijk dezelfde achtergrond als de inzet van de grondraadsverkiezingen. De actie was bedoeld als protest-demonstratie tegen het gebrek aan inspraak van de studenten in het beleid van het universiteitsbestuur. Volgens de binnenkort aftredende voorzitter van de ASVA, Paul Verheij, was het presidium van de universiteit reeds bezig, buiten de studenten om, de nog niet aanvaarde conclusies van het rapport-Maris over de herstructurering van het hoger onderwijs in te voeren. "We willen de veranderingen echter niet aan de top, maar aan de basis, in de faculteiten", aldus Paul Verheij.

Door het tijdig reageren van de rector-magnificus van de Universiteit van Amsterdam, prof. Belinfante, kon de "bezetting" - met de politie op de achtergrond - worden verijdeld. Paul Verheij verklaarde later, dat de actie werd afgelast om confrontatie met de politie te voorkomen. (Volgens één van de ASVA-bestuursleden waren trouwens 7 van de 9 bestuursleden van deze organisatie tegen de onderneming geweest.) Volgens prof. Belinfante had de actie het overleg tussen het bestuur van de universiteit en de ASVA over medezeggenschap geenszins bevorderd, maar integendeel gehinderd,

aangezien hij onder de dreiging van een bezetting geen besprekingen wenste te voeren.

Enigszins gefrustreerd besloten de Amsterdamse studenten vervolgens zich elke middag bij de Oudemanhuispoort in discussies te gaan beraden over verdere acties voor medezeggenschap. Wegens gebrek aan belangstelling kwam het echter slechts tot één bijeenkomst, die zonder resultaten bleef.

Het tweede SBO-congres

Vlak voor het op 9 februari j.l. geplande 2e SBO-congres (Scholieren Belangen Organisatie) verklaarden de organisatoren, dat de voorbereidingen voor dit congres nog niet geheel rond waren, zodat het uitgesteld moest worden tot 23 februari. De eigenlijke oorzaak school vermoedelijk in het feit dat de SBO, tijdens een "hearing" van een groep leerlingen van de Rotterdamse Calandscholengemeenschap op 2 februari j.l. met vertegenwoordigers van 150 scholen uit het gehele land, buiten de discussies werd gehouden en tamelijk veel kritiek te verduren kreeg. De bezwaren golden de grote invloed van de studenten, het politieke engagement en het overwicht van SJ-ers in het voorlopig bestuur van de SBO.

Hoewel de oprichtster van de SBO, Marja Oosterman, achteraf van mening was, dat dit congres beter was verlopen dan het eerste, kwam men toch niet verder dan de formering van een kleine kerngroep, die tot taak kreeg zich nader te beraden over de organisatiestructuur. Op het binnenkort te houden derde congres zal over de uiteindelijke opzet van de organisatie gesproken worden.

Ook de leraren blijken zich meer met de zaak van de SBO te gaan bezighouden. De Amsterdamse leraar Anton Oskamp, die het 2e SBO-congres bijwoonde, heeft het plan opgevat een "kritische" lerarenorganisatie op te richten. Volgens hem zouden reeds een honderdtal leraren van hun belangstelling daarvoor blijk hebben gegeven. De eerste doelstelling van een dergelijke organisatie zou zijn steun te verlenen aan de SBO.

STAKINGSOVERZICHT JANUARI/FEBRUARI 1969

Bedrijf : Bataafse Aannemings Maatschappij.
Object : Bejaardenhuis "De Kimmen" te Amsterdam-Noord.
Aanleiding : Niet inwilligen eis van f 10,-- per week duurtetoeslag.
Resultaat : Geen resultaat.
Aantal werknemers : + 50 man
Aantal stakers : + 50 man
Stakingsduur : 14-1-1969 tot 17-2-1969.

Bedrijf : Schilderbedrijf Boot.
Object : Schuilenburg te Amersfoort.
Aanleiding : Verschil van mening over toepassing van tarief en CAO-loon.
Resultaat : Vergoeding reiskosten, verbetering loon.
Aantal werknemers : Onbekend.
Aantal stakers : Drie schilders.
Stakingsduur : 15-1-1969 tot 4-2-1969.

Bedrijf : Stokvis & Zn. te Rotterdam.
Aanleiding : Niet toezeggen van een duurtetoeslag.
Resultaat : Overleg tussen directie en werknemersvertegenwoordigers.
Aantal werknemers : Onbekend.
Aantal stakers : + 100 man
Stakingsduur : Op 23-1-1969 van 13.00 uur tot 16.30 uur.

Bedrijf : Firma W.K. van Erp uit Kerkdriel.
Object : Bejaardencentrum te Nijmegen.
Aanleiding : Het niet afdoende functioneren van vorstwerende voorzieningen.
Resultaat : Aanbrengen van extra voorzieningen en uitbetaling gestaakte uren.
Aantal werknemers : + 50 man
Aantal stakers : + 50 man
Stakingsduur : Op 12-2-1969 gedurende een halve werkdag.

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
febr./mrt 1969	Internat.conf. over problemen Veiligheid en Eur. samenwerking.	Brussel?	Wereldvredeesraad.
9 mrt. 1969	Internat. Anti-NATO demonstratie.	Brussel	W.R.I. (War Resisters International).
17 mrt. 1969	Vergad. Voorbereidings- commissie wereldconfe- rentie CP-en.	Moskou	CP-en.
voorjaar 1969	Int. Werkcongres tegen de NAVO.	?	Verschillende West- en Oosteuropese studenten organisaties (wo. de IUS).
5-7 april 1969	12e Congres ANJV.	Amsterdam ?	Ned. Jeugdverbond.
* 6-7 april 1969	9e Wereldcongres.	?	IVe Internationale.
april 1969	Bijeenkomst t.g.v. 20-jarig bestaan WVR.	Parijs	Wereldvredeesraad.
mei 1969	Wereldconferentie CP-en.	Moskou	CP-en.
mei 1969	10e IUS-Congres.	?	IUS (International Union of Students).
* 25-26 mei 1969	Int.conf. IVe Inter- nationale.	Parijs	IVe Internationale.
+ 25 mei 1969	ANJV-Pinkstertocht tegen de NAVO.	?	Alg.Ned.Jeugdverbond.
* 4 juni 1969	Internat.Vredeesconf. voor alle Religieuze groeperingen.	Zagorsk	Russische kerken.
14-17 juni 1969	6e Congres IVDF.	Helsinki	Int.Dem.Vrouwenfed.
21-23 juni 1969	Wereldvredeesconferentie.	O-Berlijn	Wereldvredeesraad.
24 juni 1969	Bijeenkomst WVR.	O-Berlijn	Wereldvredeesraad.

* nieuw, c.q. aangevuld.